

אהבה
מחזיקים ראש - אביב תש"ף

דף הנחיה 2 - ואהבת לרעך כמוך כלל גדול בתורה, דרך דמותו של רבי עקיבא

שלום לכולם,
כל הכבוד וההערכה על הלימוד. מחזיקים ראש, ובגדול!
יש מתנה מיוחדת בלימוד כזה, שהכל מסביב באי-סדר ובחוסר וודאות, וכשמצליחים בכל זאת ללמוד,
ודאי שהמסירות ללימוד ולמען שמו יתברך נכנסים עמוק לתוך הלב.

מוזמנים לכתוב גם מילה -
איך הולך עם הלימוד?
מה עניין אתכם יותר? ומה תרצו לשאול?
וגם בכל עניין שמתחשק לכם.

בהצלחה רבה! אחיה - 0525293120
ambenpazy@gmail.com

ובלימוד הפעם - אהבה שבין אדם לחברו

לא להישבר באמצע, קטעים חשובים ומעוררים בסיומו של דף הלימוד!

א. פסוק אחד - תורה גדולה
עיינו בפסוק, והסבירו אותו בלשונכם.
אלו מילים קשות להבנה בפסוק?
כיצד תפרשו את הציווי "ואהבת לרעך"? איך אפשר לאהוב מישהו אחר "כמוך"?

ויקרא פרק יט

(יח) לא-תקם ולא-תלטר את-בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה':

ב. פירושי הפסוק

בחרו לכם שני פירושים מבין הפירושים הבאים (אפשר להוסיף גם פרשנים אחרים. פרויקט השו"ת ואוצר החכמה פתוחים לשימוש חינוכי באינטרנט בתקופה זו).
ענו בעזרת הפרשנים -
אלו מילים קשות להבנה בפסוק?
מה זאת אומרת "ואהבת לרעך"? למה לא כתוב "ואהבת את רעך"?

תרגום המיוחס ליונתן - תורה ויקרא פרק יט פסוק יח

(יח) לא תהוון נקמין ולא נטרין דבבו לבני עמך ותרחמי לחברך דמן אנת סני לך לא תעביד ליה
אנא ה':

אבן עזרא ויקרא פרק יט פסוק יח

ואהבת לרעך על דעת רבים שהלמ"ד נוסף, כלמ"ד לאבנר (ש"ב ג, ל). ועל דעתי שהוא כמשמעו
שיאהב הטוב לחבירו כמו לנפשו. וטעם אני ה' כי אני אלוה אחד בראתי אתכם:

חזקוני ויקרא פרק יט פסוק יח

ואהבת לרעך כמוך אם תעשה כן תאהבהו, והלמ"ד בו יתרה, דוגמא לכל חיל פרעה, לכל כליו תעשה נחשת. ד"א אינו אומר ואהבת לרעך /רעך/ כמוך. דאי אפשר לעשות כן אלא לרעך, פירוש ואהבת לעשות לו טובה כמו שאתה אוהב שיעשה הוא לך. דעלך סני לחברך לא תעביד. וכן תפרש גבי והגר הגר אתכם ואהבת לו כמוך.

בכור שור ויקרא פרק יט פסוק יח

ואהבת לרעך כמוך. כמו שאתה רוצה שיאהוב אותך, דעלך סני לחברך לא תעביד; שאינו אומר שיאהב אחר כמו עצמו, אלא כתיב: "וחי אחיך עמך", חיך קודמים לחיי חבירך, שאם היה רוצה לומר שיאהב אחר כמו עצמו, היה לו לכתוב: "ואהבת את רעך כמוך", וכן "ואהבת לו כמוך", ולא כתב "ואהבת אותו כמוך". אבל במקום אחר שכתב: "ואהבתם את הגר", לא כתב "כמוך". "ואהבת לו" משמע לעשות לו כמוך, כמו שאתה רוצה שיעשה הוא לך, כמו שפיר'.

- מה התחדש לכם בפירוש הפסוק, שלא שמתם לב אליו קודם?
- מה הייתם רוצים לקחת לעצמכם לחיי היום-יום ממה שלמדתם עד כה?
- האם יש לכם עצה שתוכלו לתת למי שמבקש להתחזק באהבה?

ג. הלכה למעשה

למדו את דבריו של הרמב"ם המובאים לפניכם.

- סמנו לעצמכם בקו או בדרך אחרת, את המסקנות המעשיות הנגזרות ממצוות "ואהבת לרעך כמוך".
- אלו שאלות נותרו לכם כשאלות פתוחות גם לאחר הלימוד של דברי הרמב"ם.

רמב"ם הלכות דעות פרק ו

הלכה ג

מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו שנאמר ואהבת לרעך כמוך, לפיכך צריך לספר בשבחו ולחוס על ממונו כאשר הוא חס על ממון עצמו ורוצה בכבוד עצמו, והמתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא.

הלכה ד

אהבת הגר שבא ונכנס תחת כנפי השכינה שתי מצות עשה, אחת מפני שהוא בכלל ריעים ואחת מפני שהוא גר והתורה אמרה ואהבתם את הגר, צוה על אהבת הגר כמו שצוה על אהבת עצמו שנאמר ואהבת את ה' אלקיך, הקדוש ברוך הוא עצמו אוהב גרים שנאמר ואוהב גר.

למעוניינים (ומעוניינות, כמובן) **בהרחבה** – תוכלו להציץ גם במפרשיו של הרמב"ם. מה התחדש לכם?

ד.

בקטעים הבאים מתמודדים שני חכמים מאוחרים יחסית עם השאלה כיצד אפשר לאהוב את האחר 'כמוך'. שניהם מתחילים את התשובה מתודעת חיים שמכוננת יחס כזה אל הזולת – ר' שניאור זלמן מלאדי (בעל התניא) ור' שמעון שקופ (מחבר הספר 'שערי ישר').

קראו את דבריהם,

סמנו בקו תחתון שני משפטים מרכזיים בעיניכם, ואחר כך נסחו במילים שלכם את הנקודה העיקרית או זו ש'נגעה' בכם. (אפשר גם לשלוח אליי בהודעה או במייל)

תניא ליקוטי אמרים פרק לב

והנה ע"י קיום הדברים הנ"ל להיות גופו נבזה ונמאס בעיניו רק שמחתו תהיה שמחת הנפש לבדה הרי זו דרך ישרה וקלה לבא לידי קיום מצות ואהבת לרעך כמוך לכל נפש מישראל למגדול ועד קטן. כי מאחר שגופו נמאס ומתועב אצלו והנפש והרוח מי יודע גדולתן ומעלתן בשרשן ומקורן באלקים חיים. בשגם שכולן מתאימות ואב אחד לכולנה ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש מצד שורש נפשם בה' אחד רק שהגופים מחולקים. ולכן העושים גופם עיקר ונפשם טפלה אי אפשר להיות אהבה ואחווה אמיתית ביניהם אלא התלויה בדבר לבדה. וזה שאמר הלל הזקן על קיום מצוה זו זהו כל התורה כולה ואידך פירושא הוא כו'. כי יסוד ושורש כל התורה הוא להגביה ולהעלות הנפש על הגוף מעלה מעלה עד עיקרא ושרשא דכל עלמין וגם להמשיך אור א"ס ב"ה (=אין סוף ברוך הוא) בכנסת ישראל כמו שנכתוב לקמן דהיינו במקור נשמות כל ישראל למהוי אחד באחד דוקא ולא כשיש פירוד חס ושלום בנשמות דקב"ה לא שריא באתר פגים וכמ"ש ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך וכמו שכתבתי במקום אחר באריכות:

מתוך ההקדמה לשערי ישר, ר' שמעון שקופ

יתברך הבורא ויתעלה היוצר שבראנו בצלמו ובדמות תבניתו, וחיי עולם נטע בתוכנו שיהיה אדיר חפצנו, להיטיב עם זולתנו, ליחיד ולרבים בהוה ובעתיד בדמות הבורא כביכול, שכל מה שברא ויצר היה רצונו יתברך רק להיטיב עם הנבראים, כן רצונו יתברך שנהלך בדרכיו כאמור והלכת בדרכיו, היינו שנהיה אנחנו בחירי יצוריו, מגמתנו תמיד להקדיש כוחותינו הגופניים והרוחניים לטובת הרבים, כפי ערכנו, ולדעתי כל ענין זה נכלל במצות ה' של קדושים תהיו... לכן נלענ"ד, שבמצוה זו כלול כל יסוד ושורש מגמת תכלית חיינו, שיהיו כל עבודתנו ועמלנו תמיד מוקדשים לטובת הכלל, שלא נשתמש בשום מעשה ותנועה, הנאה ותענוג שלא יהיה בזה איזה ענין לטובת זולתנו, וכמובן בכל הקדשות שהוא התייחדות למטרה נכבדה. והנה כשהאדם מישר הליכותיו ושואף שתמיד יהיו דרכי חיינו מוקדשים להכלל, אז כל מה שעושה גם לעצמו להבראת גופו ונפשו הוא מתייחס ג"כ אל מצות קדושה, שע"ז יטיב גם לרבים, שבטובתו לעצמו הוא מטיב עם הרבים הצריכים לו...

אבל מה שרוצה מאתנו אינו באופן זה, שהרי הורה לנו רבי עקיבא חיך קודמים, וגם רמזו לנו לפרש את המקרא "ואהבת לרעך כמוך" בדרך שלילי מאי דעלך סני, לחברך לא תעביד, אבל בדרך חיובי ראוי לאדם להקדים את טובת עצמו. ועוד יש מקום שביסוד בריאת אדם נטע הבורא יתברך בו תשוקת אהבת עצמו במדה גדולה מאד, שהרי אמרו חכמי האמת במטרת כל העבודה בזה"ל: רצה האין סוף ברוך הוא להיות מטיב הטבה שלימה שלא יהיה אפילו בושת למקבלים, עכ"ל קל"ח פתחי חכמה פ"ד, וענין זה מבהיל שעד היכן מגיע כח אהבת עצמו שרוצה אדם בקב שלו יותר מקבין שינתן לו אף מיד הקדוש ברוך הוא אם יהיה מתנת חנם, מזה מובן שמדת אהבת עצמו היא רצויה בעיני הקדוש ברוך הוא רק צדיקים ילכו בה ופושעים יכשלו בה...

והנה אם בהשקפה ראשונה רגשי אהבת עצמו ורגשי אהבת זולתו, הם כצרות זו לזו, אבל עלינו להשתדל להעמיק בזה למצוא הסגולה המאחדת אותם אחרי כי שניהם דורש ה' מאתנו, וסגולה זו היא שיתברר ויתאמת אצל האדם איכותו של ה"אני" שלו, כי בזה יומדד מעלת כל האדם לפי מדרגתו, האיש הגס והשפל כל "אני" שלו מצומצם רק בחמרו וגופו, למעלה ממנו מי שמרגיש ש"אני" שלו הוא מורכב מגוף ונפש, ולמעלה מזה מי שמכניס לה"אני" שלו בני ביתו ומשפחתו, והאיש ההולך על פי דרכי התורה, ה"אני" שלו כולל את כל עם ישראל, שבאמת כל איש ישראל הוא רק כאבר מגוף האומה הישראלית. ועוד יש בזה מעלות של איש השלם ראוי להשריש בנפשו

להרגיש שכל העולמות כולם הוא ה"אני" שלו, והוא בעצמו רק כאבר קטן בתוך הבריאה כולה, ואז גם רגש אהבת עצמו עוזר לו לאהוב את כל עם ישראל, ואת כל הבריאה כולה. ולדעתי מרומז ענין זה במאמרו של הלל ע"ה שהיה אומר אם אני לי מי לי, וכשאני לעצמי מה אני, היינו שראוי לכל אדם להתאמץ לדאוג תמיד בעד עצמו, אבל עם זה יתאמץ להבין שאני לעצמי מה אני, שאם יצמצם את ה"אני" שלו בחוג צר כפי מראית עין, אז "אני" זה מה הוא, הבל הוא וכאין נחשב, אבל אם תהיה הרגשתו מאומתת, שכללות הבריאה הוא האדם הגדול והוא ג"כ כאבר קטן בגוף הגדול הזה, אז רם ונשא גם ערכו הוא, שבמכונה גדולה גם מסמר היותר קטן אם רק משמש כלום להמכונה, הוא דבר חשוב מאד, שהכלל בנוי מפרטים ואין בכלל אלא מה שבפרט...